

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre	10	—	kr.
Félévre	5	—	"
Negyedévre	2	50	"
Egy órára	1	—	"

Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA**
Főmunkatárs: **LIJ. MÓRÍZ PÁL**
Kiadók: **HOFFMANN és TÁRSA.**

Hirdetési díj:

Nagy hasabos petit sorost 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többzetű hirdetések alk. szerint jutányos áron vetetnek fel. Helyeg-díjainak külön bejelölését 30 kr.

Társadalmi szabadság.

— Gondolatok márczius 15-ikén. —

Irta és a kecskeméti ev. ref. jogakadémia emlékünnepén elmondta:

Dr. Kovács Pál,
a jogakadémia igazgatója.

Hazafias ünnepélyeinket általában két osztályba sorozhatjuk. Külömbiséget lehet és kell tennünk emlékünnep és emlékeztető ünnepek között. Emlékünnepet egy-egy már kivívott hazafias eszmének, egy-egy nagy nemzeti vívmány megvalósulásának örömeire és emlékeztetőre szoktunk rendezni. Ily alkalmakkor tehát a mult nehéz küzdelmeinek, örvendetes jelenné alakulása és az e fölött érzett nemzeti közmelegedés képezi az ünneplésnek okát és tárgyát. Ezzel szemben az emlékeztető ünnepek azt jelentik, hogy a cél elérve, az eszmékért vívott küzdelmek befejezve, a nemzet nagy ideáljai megvalósulva még nincsenek. Amaz tehát a csendes örömeink, ez a nyugtalan vágyakozásnak; az a békés megelégedettségnek, ez a lázongó tetterőnek; az a jelennel kibékült nyárspolgárnak, ez a jövőért küzdő honfinak az ünnepe. Mind a kettőnek megvan a maga helye, ideje és jogosultsága. De énnekem úgy tetszik, hogy az emberiség nagy érdekeit, a nemzetek haladásának korszakos intézményeit, nem az emlékünnepnek, hanem az emlékeztető ünnepek segítették előbbre vinni. És ha vizsgáljuk a magyar nemzet márczius 15-iki ünnepélyét, szerintem ezt ma még szintén nem emlékünnepnek, hanem emlékeztető ünnepeknek kell tekintene-

nünk. Mert azok az eszmék, amelyeket 1848. márczius 15-ikén proklamált az újjáébredő nemzet lelkes ifjusága: teljesen megvalósulva ma sincsenek. Ne a nyugalomnak, hanem a tettevágyásnak, ne a dicső mult emlékeinek, hanem a szebb jövő reményeinek ülünk hát ma még ünnepet márczius 15-ikén. Korán volna még babérokra pihenni meg, mikor a 48-iki nagy eszmék teljesen kiküzdve nincsenek!

Azt készséggel elismerem, hogy a 48-as törvények igen sok sarkalatos intézménye örvendetes megvalósult ma már. A törvénykönyv betűi megelevenedtek, életre keltek s pozsgó életet ébresztve ott is, a hol századokon keresztül nem láttunk egyebet a holt nyugalomnál: erőteljes forrásba hozták s üdvös alkotásokra serkentették ország-szerte az egész magyar társadalmat.

És az az általános föllendülés főleg abban találja természetes okát, hogy az egyéni szabadság, az egyén szabad érvényesülhetése alig szenved ma korlátozást Magyarországon. A polgári és politikai jogok oly mérvű teljességét élvezzi ez idő szerint osztály, vallás és nemzetiségi külömbiség nélkül, minden magyar állampolgár, amelynél többet Európa egyik állama sem nyújt a maga népének.

A legsarkalatosabb polgári és politikai jogok: a sajtó- és gondolat szabadság, a lelkiismereti- és vallásszabadság, a szabad választási gyülekezési és egyesülési jog, a magánjogok széles területén pedig a törvényelotti teljes jogegyenlőség, — 1848. márczius 15-ikének e korszakot alkotó vívmányai, amelyek-

ért annyit küzdött, annyit vérzett századokon át a nemzet, — közkincsét képezik ma már minden magyar embernek, a haza minden polgárának. E tekintetben tehát márczius 15-ike évfordulójának megünneplése már valóban emlékünnep, valóban öröm ünnep.

Más kérdés az, hogy az egyéni szabadság eme teljessége mellett rendelkezik-e hasonló mérvben Magyarország az állami szabadság teljességével is? Rendelkezik-e polgárainak egyéni függetlensége mellett az állami függetlenség és önállóság azon attributumaival is, amelyek a körülöttünk fekvő európai államok büszkén vallhatnak magukénak?

E tekintetben a felelet már nem oly kielégítő. Sőt az én felfogásom szerint Magyarország állami önállósága és függetlensége még — hogy úgy mondjam igen erős folytonossági hiányokban szenved.

De nem erről akarok én most szólni. Beszéltem én erről már eleget. — Hiszen azon párt politikai küzdelmeinek, a melyhez én is tartozom, vezéreszméje és végcélja épen abban csucsosodik ki, hogy Magyarország legyen minden más államtól teljesen független, szabad ország. De mondom, nem erről hanem egy nem kevésbé fontos kérdéstről akarok ezuttal megemlékezni, a melyről hazafias ünnepélyeinken tudtommal még nem sok szó ejtetett. Pedig e tekintetben szerintem márczius 15-ikének még ép úgy emlékeztető ünnepnek kell lenni, mint az állami szabadság kérdésében. Érttem a társadalmi szabadság eszméjét, a mely nélkül Magyarországon az állami szabadság soha

A „DEBRECZEN” TÁRSZAJA.

Emlékbeszéd.

— Irta s a debreczeni ev. ref. főiskola 1897. márczius 15-iki emlékünnepélyén elmondta:

Dr. Bartha Béla
jogtanár.

(Folytatás.)

Igy történt, hogy a nemesi felkelés az 1809-iki szerencsétlen insurrekcióban kimúlt s itt is sokat lehet a bécsi hadi kormány terhére imi. Amde a nemzeti felkelés, hadi szolgálat megszűnésével ez osztály roppant kiváltságainak egyetlen jogalapja is megdőlt s kiáltó igazságtalanságként tűnt fel, hogy míg csupán a 3—400.000 nemes volt a köz- és magánjogok egész birtokában, addig ők semmi közterhet nem viseltek, a kikre pedig e terhek nehezültek, azokat vagy jóval kevesebb jog illette, mint pl. a városi polgárokat, vagy alig valami, mint a jobbágyokat.

A kormányzat testületi, kollegialis be rendezése is nagyon megfelelt a beolvastási céloknek s mégis sikerült mellette az alkotmány látszatát megőrizni. Hivatalnokai mondhatni csak fölfelé tartoztak felelősséggel, felülről várták az előmenetelt, kitüntetést, vagyon és fényt. Éppen ezért, távol attól, hogy a magyar alkotmány védői lettek volna, rendszerint készséggel szolgálták a felsőbb akaratot. Ilyenek voltak az I. Ferdinánd idejétől kezdve Bécsben székelő m. kir. udvari *kancellária*, mely mintegy legfőbb fokon intézte a magyar ügyeket, élén a fő és alkancellárral, azonban tényleg nem bírt önállósággal, hanem az képezte az összbirodalmi „u. n. állami *kancellária* egyik organumát, mint a többi tartományi kancelláriák, az erdélyi, az olasz, a cseh, az osztrák. Így a magyar állam legfőbb kormányzata úgy tűnt fel, mint egyik homogén alkotó eleme az összbirodalmi. Az országban székelő hatóságok közt legfőbb volt a m. kir. helytartó tanács, mely által a király, a kancellária útján az összes beligazgatási végrehajtó hatalmat a hadügyit kivéve, melyet a bécsi főhaditanács vitt és a pénzügyit, melyről rögtön szólunk]

gyakorolta. Eredete I. Ferdinánd korára vihető vissza, kormányzati szervezetét az 1723: 97—101 törvényekkel szabályozták, élőke a nádor, de mióta a nádori szék nem tölthetett be többé magyar születésű emberekkel, hanem az uralkodó család főhercegeivel, azóta a helytartótanács sem tekinthető legtöbbszörre egyébbnek, mint törvénytelen rendeletek végrehajtójának. Erdélyben a *kormányzék* vagy *gubernium* töltötte be hivatását. A pénzügyi igazgatás névleg a m. kir. udvari *kamara* hatáskörébe tartozott, de tényleg ez is alig nevezhető másnak, mint a *bécsi császári kamara* expozitúrájának és rendeletei végrehajtójának. Ily külömbé nyek közt a magyar alkotmány igazán csak látszatnak nevezhető, főleg, ha tudjuk, hogy az összes ügyek a későbbi időben, különösen e század elején még a 3 tagu osztrák birodalmi *államtanács* elé kerültek, a magyar ügyek is, melynek pl. V. Ferdinánd alatt *Lajos főherceg*, *Metternich* főkancellár és *Kolowrat* gróf voltak tagjai s e mellett még a titkos udvari párt, a 40-es évektől u. n. *kamarilla*, mely az uralkodó család legbefolyásosabb s a magyar nemzettel szemben legfelfogultabb tagjaiból s

meg nem valósulhat, vagy ha különös istencsodájaként mégis megvalósulna, sokáig fenn nem állhat.

Magyarországon, a mint fentebb mondtam, a lehető legszélesebb mértékben van megaz egy é niszabadság, de nincs meg a társadalmi szabadság. Törvényeink szerint szabadok vagyunk egy é nileg de rabszolgák társadalmilag; s ezért nem tudunk teljesen szabadok lenni államiilag sem,

Érdemes ezzel a kérdéssel foglalkozni, a szabadság, egyenlőség, testvériség ünnepén. Mert ha a dolgok mélyére tekintünk, csak akkor látjuk, mily messze állunk mi még az igazi, a nemesebb értelemben vett emberi szabadságtól; mily messze állunk a márczius 15-iki magasztos eseményektől. — És messze állunk, nem a mások, hanem a magunk hibájából. Törvényeinkben szabadnak van nyilvánítva az egyén, de a legsúlyosabb, a leggyűlöletesebb lánczokban nyögünk társadalmilag. És mert e hitvány lánczokat lerázni magunkról tehetetlenek vagyunk; nem tud lelkünkben megfogamzani, nem tud gyökeret verni az állami szabadság egyetemes szükségérzete sem.

Nézzük csak néhány kirívóbb példában, miként roskadozik Magyarország népe önhibájából a társadalmi szolgaság jármá alatt; a mely szégyenletes állapotnak egyik tünete az, hogy az országban mindenütt hanyatlóban van az eszményi gondolkodás, a másik tünete az, hogy a tisztességes ember már rendszerint az együgyűség jelzőjét kapja.

Tudjuk, látjuk, hogy a toladó stréberség, az eszközökben nem válogatás, kapzsiság, a kicsi észszel, de annál nagyobb szájjal dolgozó üres fejűség uralják a társadalmat. Annyi stréber boldogul Magyarországon közönséges tehetséggel, csekély munkaerővel s még

csekélyebb lelkiismerettel, hogy a szemünk káprázik belé, És ezek a lelkiismeretlen stréberek, ez a dologtalan tökficzkok lenéznek kinevetik a többieket, a becsületes együgyűeket, a nehézkes természetűeket. És a magyar társadalom gyáva szolgalelkűséggel tűri ezt, a helyett, hogy lerázná magáról a parazytákat, a kik annyian vannak már, hogy hovatovább föl fogják falni, magát az öntehetlenség békóiba vert oroszánt; mert az oroszán maga is könnyen gazdagodás vágyának, az élvezetek szomjuhozásának, a hatalom és befolyás utáni lázás futkosásnak lánczait csörgeti.

Tudjuk, látjuk, hogy képviselőválasztásaink alkalmával nem az elvek csatáját vívja többé a választó közönség. Nem a hazafias eszmék, hanem az önző érdekek ütköznek. Nem a meggyőződést, hanem a pénzes zsákot viszik a választási urnák elé. Nem az a diadal a ki jobbat akar, hanem a ki jobban fizet. A szavazatokat nem a hazának, hanem az aranyborjunak oltárára teszik le. Így van ez országszerte mindenütt. És hát nem a legnyomorúságosabb társadalmi szolgaság ez, midőn az ország legszentebb érdekeit áruba bocsátva, úgy vásárolhatják az embereket, mint a barmokat! Hát képes az a nép kivívni állami szabadságát, mely nem képes megvédelmezni, szeplőtlenül megőrizni társadalmi szabadságát? Mert maga a nép bűnös, mivelhogy nincs ott vásár, a hol eladó portéka nincs. Nem lehet ott vesztegetni, a hol maguk az emberek nem tartják a marhukat.

Tudjuk, látjuk, hogy nincs ma Magyarországon a közéletnek egy talpaltnyi földje sem, a hová a befolyásos emberek és különösen az országgyűlési képviselők protekciója szemérmetlenül be ne furakodott volna. — Protekciót hajhásznak és protekciót gyakorolnak az emberek kicsiben és nagyban egyaránt

Az egész magyar társadalom — igen helyesen jegyzi meg egyik kiváló publicistánk — a törvények és kormányok hatalmával szebeállítja a protektorok befolyását. Minden ember mögött egy kisebb, vagy nagyobb protektor áll, a ki őt védi, istápolja, gyámolítja. Az egész ország egy nagy érdekszövetkezet, de nem a haza javára, hanem kinek-kinek a maga javára, s a kis emberek rabszolgái a nagyoknak, ezek ismét a hatalmasabbaknak. És így jött létre Magyarországon a társadalmi alávetettségnek az a szégyenletes és kárhuzatos lánczolata, a melyben dominál a pajtáskodás és uralkodnak a klikkek a rabszija fűzve minden szabad véleményt, egyéni önállóságot, személyes derékséget.

Ime ez a betegsége nagyban és egészben a magyar társadalomnak! És a míg öntudatra nem ébred, a míg le nem rázza magáról a társadalmi szolgaság jármát, a míg el nem jön menydörgő szózatával és tisztító tűzével egy új márczius 15-ike, hogy megteremtse Magyarországon a társadalmi szabadságot: hiu remény addig álmodni nekünk állami önállóságról, állami önállóságról.

De el fog jönni, el minden bizonynyal ez új márczius 15-ike, a melyen megszületend az igazi szabadság, amely elsöpri majd azt a sok hazugságot, a mely már toronymagasságra halmozódott föl a magyar társadalomban. El fog jönni ez az idő, mert a történelem azt tanítja nekünk, hogy az emberiség életét sohasem mozgatták és vitték előre, csak a tisztalelkűek. Az események apálya és dagálya azt mutatja, — hogy folytonosan él közöttünk nemesebb emberi ösztönöknek az a mindenekegybeforrásztól, hatalmas, nagy érzete, amely az emberekből népet, nemzetet és társadalmat csinál, s a mely rendszerint a mélységben, észrevétlenül

ezek készséges eszközeiből állott, is mindenkor érezette befolyását.

Valóban, midőn az országgyűléseket hosszú időn keresztül nem hívták össze, e mesterien összeszerkesztett gépezet ellenében csakis a megyék alkották a magyar alkotmány véd-bástyáit, melyek a törvénytelen rendeletek végrehajtását megtagadták; országgyűlés esetén pedig ezek adták az utasításokat a követeknek, azonban az országgyűlésnek mondhatni minden ereje a sérelmekben, a graváminákban merült ki, a nélkül, hogy ezekkel maradandó sikert tudott volna elérni.

A bécsi kormány e gépezet minden megbolygatásától irtóztott, fenn akarta azt érintetlenül tartani, mert végzejlára fölöttébb alkalmas volt, különösen mióta gr. Apponyi, ki 1845-ben lett főkanzellár, a megyéket a törvénytelenül nyakukra küldött adminisztrátorokkal megrendszabályozta. E mellett még egy más ok is visszatartotta az udvart minden alkotmányos, kulturális, közgazdasági vagy nemzetiségi reformtól: — teljesen hitték az uralkodóház tagjai és az udvar emberei, hogy az összbirodalom üdve és egysége az atyáskodó, mindenre kiterjedő abszolút császári hatalom változatlan fentartásától függ, a mivel a létező intézmények sérthetlensége is jár; minden, mi ezzel ellenkezik, a francia forradalom végzetes szülötte.

Igy történhetett, hogy a nemzet egy jelentős része már nem is volt képes a magyar állam önállóságát elképzelni s megelégedett

azzal, ha az egyszerűen az osztrák császári birodalom egyik jelentékeny kiegészítő része, csak, mint ilyen s azért csak mint magyar, virágoztek.

A legnagyobb magyar gr. Széchenyi István, Magyarország közgazdasági ujáteremtője, következőket mondá e tárgyban 1825. október 4:

„Kell, hogy érdekünkét az osztrákm monarchia jólétében keressük. — A magyar, független, korlátolt monarchia álma nem való korunkba, ne kívánjunk lehetlent.”

Ezt mondja ő az 1791: 10. 11. 12. törvényezikkek dacára. Pedig, hogy az ő lelke mélyén is élt az önálló magyar állam képe bizonyítja az amit a 48-iki események rohamos fejlődésének láttára mondott: „Nekem régi kedves óhajtam, hogy Magyarország saját tengelye körül forogjon, mert enélkül oly haladás lehetetlen, mely után a nemzet sóvárog. És az a lehetőség, hogy most ez megtörténhetik, örömmel tölti el lelkemet,” s az a nyilatkozata, melyet akkor tett, midőn V. Ferdinánd a Kossuth-féle feliratban követelt önálló független felelős magyar miniszteriumot engedélyezte, amely nyilatkozata arra a Kossuthra vonatkozik, kivel oly szenvedélyes politikai harezot folytatott: „Bátrabbak, merészebbek, kikkel magas láthatatlan hatalmak látszanak szorosabb szövetségben lenni, rövid napok alatt oly alapokra fektették hazánk jövődjét, hova — tisztelet, becsület, de igazság is —

velem együtt, mi hangyamunkások, tán soha, vagy csak generációk után jutottunk volna el.” És emel soha senki hübben és igazságosabban nem jellemezte e két állámférfiúnak zsenijét, munkásságuk irányát és jelentőségét. Az alkotó Kossuthnak az adja itt meg a teljes elismerést, melyet azóta oly sokan akartak megtépászni, akit ő nevezett el legnagyobb magyaroknak.

És a politikailag, nemzetiségileg, gazdaságilag, kulturálisan, hanyatló, tönkrement felelő Magyarországgal szemben, melynek és nyelvének biztos halálát Herder, a kiváló német költő már II. József korában megjövendölte, mit adott nekünk 1848. alkotó munkája?

Valóra váltotta az 1791: 10. törvények inkább csak elvi, jogfentartó kijelentését Magyarországot függetlenségéről, midőn megalkotta az 1848. 3. dik törvényezikket „független magyar felelős miniszterium alakításáról,” eltörölte a kormányzások a nemzetnek nem felelős, hatalmi kénytől függő rendszert, behuzta a legfőbb kormányzatba az egyéni felelőség nagy elvét magával a nemzettel szemben, visszaszerelte számunkra az önálló államiság két nagy attributumát, melyeket századok óta kiesavarva tartottak kezünkben s melyekhez végfogytig leggyöresöbben ragaszkodott az udvari párt: az országos pénzügy és hadügyet honvédelem czim alatt.

Megtörte az osztrák kormánynak azt a politikáját, mely évekig nem engedte az or-

dolgozik, míg egyszerre, váratlan, hirtelen, felemelkedik a mélységből, ámulatba ejtve a világot s alkotva egy nap alatt csodás, új korszakokat.

Én hiszek a történet alkotó nagy természeti lélekerőkben és bizom, hogy megfogják ezek hozni Magyarországnak is az új márczius 15-ikét!

Visszaemlékezések.

Azt akarják, hogy írjak egy tárczaczikket? Minek! mikor a pontikának árja sodorja nemzetünket mindig tovább és tovább abban a mederben, mely egy mély tengerbe vezet, a süppedés mély tengerébe.

Írjak egy tárczaczikket, arról, kit az isteni gondviselés megengedé, hogy atyámnak nevezhessek és vele tölthessem életének azt a felét, melyet hontalanul töltöttem, a távol hazáért élve az idegenben? Minek írjak, mikor vannak még olyanok is, kik azt kérdeik tőlem, hogy ha velem kint maradtam, miért jöttem haza az ő hült etemével?

Ugy-e rut kérdés ez? És mégis elhangzott e kérdés, még pedig nem oly táborból, melylyel szemközt állok és szemközt fogok állni mindig.

Írjak egy tárczaczikket annak a csodálatos ténynek valamely mozzanatáról, mikor egy egyszerű magánembert, egy földönfutót, a világ koronás urai közül nem egy úgy tekintett, mint hatalmat, mint államot, melylyel szövetkezni lehet, szövetkezni illik, szövetkezni kell?

Minek írjak? Hisz nem jött el még annak ideje, hogy az emberek itéljenek; talán nem is jön el soha; mert korunkban sokat irnak, sokat ferdítenek, sokat elhallgatnak, sokat képzelnék s mint valót adnak elő, sokat rágalmaznak! Mikor fog megszületni az a történetíró, ki ilyen tömkelegben kiigazodik?

Azt mondják, az igazság a történelem ítéletében rejlik; Attila úgy fog feltűnni előttünk örökké, mint egy szörnyű rutságu, — ijesztő alak: te hiszed ezt olvasó? Én ugyan nem! Másokat ellenben az egyház szentté avatott: s te hiszed, olvasó, hogy ezek nem voltak gyarló emberek, kiket csak egy vagy más erény érdemesített a dicsfényre? Hát te hiszed, én nem!

Hát nem is tudom, hogy mit fog mondani Kossuth Lajosról a történelem; bizom abban

és hiszem, hogy meg fogja erősíteni azt az ítéletet, mely ott van majdnem minden magyar ember szívében; irók tehát a csodás tény egy-némely mozzanatáról, mely tényt megemlítetttem, mikor az egyszerű száműzöttet úgy tekintették, mint egy államhatalmat.

Harmadik Napoleon császárt nem kimélte Kossuth Lajos azokban a számtalan szónoklatokban, melyekkel Angliában és Amerikában felrázta a félvilágot; az, aki a decemberi államszínnyt elkövette, a szabadságot száműzte Franciaország területéről, nem várhatott mást, mint a mit kapott a szabadság apostolatól.

De Napoleonnak voltak több oly tulajdonságai, melyek egy uralkodónál ritkák és őt magasban az uralkodók középvonala felé emelik.

Feledni tudta teljesen a bántalmazást ha politikájának érdeke úgy kívánta; hány magánember képes erre és hány uralkodó?

Napoleonnak szüksége volt arra hogy Angliában a Torry-kormány megbukjék; ezt csak egy ember bírhatta eszközölni s ez az ember egy idegen száműzött Kossuth Lajos volt.

Napoleonnak szüksége volt arra, hogy ha balsors éri utól a háboruból, Magyarországra számíthasson, ezt csak egy ember biztosíthatta bizonyos hazafias feltételek mellett s ez az ember a hontalan Kossuth Lajos volt.

Ezt tudva, Napoleon császár minden mást elfelejtett, a legszigorubb bírálatot, a kérlelhetetlenebb elítélést, személyét félre tudta tenni, pedig ő császár volt. Hogyan tudják félre tenni személyüket, kik nem voltak és nem is lesznek császárok soha?

Nem tehetvén ki magát esetleges visszautasításnak s nem ismerhetvén Kossuth hazafiságának egész megmerhetlen nagyságát mely félretett mindent, ha a haza érdeke úgy kívánta, először küldte Napoleon herceget, kire nézve kortársai igazságtalanok voltak; — vajjon igazságosabb lesz-e majd a történelem?

Krimiából, hol egy hadtestet parancsnokol a herceg, a háború folyamán haza jött ott hagyván hadtestét s a csatát. Szakált növesztve jött haza a különben borotvált és a nagy Napoleonhoz feltűnően hasonló császári fenség, a francziák rá mondták mindjárt, „il a laissé pousser sa barbe de sa peur“, feltűnően szakált növesztett; de a mondas utolsó szavát egybe is irhatták volna, úgy, hogy sapeur s akkor annyit tett hogy oly szakált növesztett mint egy utász, mert a franczia hadseregben az utászok nagy szakált viseltek.

Tény az hogy nem ijedtében jött haza a herceg, de mert a mellett volt hogy Besszarabián keresztül Lengyelországba vétesék fel a háború és ne tétessék Krimiában egy haszontalan párbajja.

De császári unokája nem akarta ezt, mert ő csak azért viselt háborút, hogy az őt el nem ismerő Oroszországot elismerésre kényszerítse és talán nagy Napoleon orosz hadjáratára gondolván nem akart egy komoly orosz hadjáratot kockáztatni.

Napoleon herceg, kit császára mint előőrsöt rendelt ki a Kossuthal érintkezésben nem maradt meg az egyszerű előőrs szerepében; ő nagyon tág látókörű, éleseszű férfiú volt, s a magyar ügyet mélyen szívére vette; többször voltam nála én is küldetésben, igen fiatal koromban, mikor még hittünk hazánk teljes felszabadulásában, dolgoztunk ezen, addig, míg polgártársaink itthon reméltek, lelkesültek forrongtak és előkészült az a korszak, mely a kényuralmat a megalkudásra kényszeríté.

Minek jöttem haza? ugy-e azt kérdeik némelyek, pedig nem is abból a táborból, melylyel szemben állok, hogy merészelek én munkálkodni akarni, a hogy kitélek tőlem a haza javán. ha a külföldön csak vasutakat építettem l bányákat műveltem és hidakat építettem? Bizony pedig volt idő, mikor mást is merészeltem tenni a haza javáért; de ez régen volt; oly régen, hogy talán már nem is igaz.

Tehát saját tudomásom szerint is meleg barátja volt Napoleon a magyar hazának a magyar függetlenségnek.

Erős vonalmat érzett csakhamar Kossuth Lajos iránt, melyet évek hosszú során át megőrzött, mondhatni haláláig.

Egyedül ült az ősz aggastyán 1890-ben turini írószobájában, íróasztala mellett görnyedve és dolgozva, mert dolgozni akart minden áron, s fellazadt egész lénye az eszme ellen, hogy ne dolgozzék.

Asztala oldalát volt a nagy ablak mellett, az ősi nap vidáma sütött be, és megszínezte a görnyedő aggastyán rózsás színű arezát, ragyogtatta ezüst fehér szakállat, felkereste az égszín kék szemekben, annak az égnek színét melyről a nap leragyogott.

Egy erős kopogást hallott egyszerre az ajtón, melyet egy erélyes kéz, a választ meg sem várva benyitott.

Kossuth kedvtelenül nézett a tárt karokkal berontó magas, erős alakra, megjelenése váratlan volt, nem ismert rá; „hát ön már meg sem ismeré“, szólt a mély, érezes hangon

szágyulást összehívni, nyilvános megsértésével az 1791: 13. törvényeziknek. Az 1848: 4. törvényezik elrendeli, hogy az országgyűlés évenként tartassék és egyuttal szívet, központot ad Magyarországnak, midőn a kisserű, aulikus, inkább Bécs külvárosát képező német Pozsonyból az ifjú, szép fejlődő Pestre teszi át az országgyűlést, az előbbi czikk pedig a felelős kormány székhelyét.

Az 5. törvényezik megszünteti a rendi alkotmányt, mely az ország lakosait nem engedte egységes nemzetté olvadni, eltörli az 1608. koronázás utáni I. törvényezik által létesített, azóta csak vajmi kevés bővítésen átment rendi országgyűlést, megtartja ugyan a kétkamari rendszert, sőt a főrendiház ezuttal szervezetében érintetlenül maradt s csakis az 1885: 7. törvényezik tett rajta egyes módosításokat; de az alsó tábla szervezetét egészen modern, népképviseleti alapokra fektette s a parlamenti rendszert honosította meg Európa alkotmányos államainak példájára.

A 6. törvényezik megszüntette egy régi sérelmet Magyarországnak; azonnal visszacsatolta az u. n. partiumot. De ez csak részletmü volt ahhoz a fontos tényhez képest, hogy a Magyarországtól 308 esztendő óta különvált Erdélyt, az erdélyi országgyűlés kívánatára és hozzájárulásával a 7. törvényezik által Magyarországhoz fűzte, vagyis kimondotta az uniót s így végét szakította az ugyis kevés számú magyarság ketté szakadottságának.

A 8. törvényezik pedig egy tollvonással

megszüntette a nemesek adómentességét, mely nek mint láttuk, utolsó jogalapja is elesett s a modern államiség legnagyobb akadályát képezte, helyébe az egyenlő, arányos közteher viselés nagy elvét léptette, mely azóta magyar alkotmány egyik szilárd alapköve.

A 9. törvényezik véget vetett a jobbágyok szolgaságának s kilencz tíz millió embert részesített az önálló, szabad tulajdonszerzés jogában, midőn az urberiséget s az azt pótló szerződéseket, a robotot, dézmát s az ily természetü pénzbeli fizetéseket eltörölte, a 10. törvényezik a tagosításról (összesítésről) legelő elkülönítésről és faizásról ezt egészíti ki. Mivel a 9. törvényezik a földesur u. n. uri hatóságát, tehát polgári és büntető bíraskodási közigazgatási jogát is megszünteti a 11. törvényezik ez ügyek ideiglenes ellátásáról intézkedik.

A 12. törvényezik az urbéri jövedelmeket s szolgaságokat vesztett földesurak kárpótlását a nemzeti becsület védpaizsa alá helyezi; a 13. törvényezik pedig ezel csak csolatban a papság önkéntes lemondása folytán a papi tizedet kárpótlás nélkül szünteti meg, de gondoskodik a kongrua rendezéséről.

E törvények a feudalizmus rendszerét semmisítették meg.

A 14. törvényezik Magyarország közzgazdaságát kívánta magasabb fokra emelni, midőn a magyar nemzeti bank kezdeményét biztosítja egy hitelintézetben, melylyel az urbéri

kárpótlásra jogosult földbirtokosokat is ki akarta segíteni.

Különösen korszakos azonban a magánjogi, hitel és közzgazdasági viszonyok fejlesztése és korszerű átalakítása tekintetéből az ősiség eltörléséről szóló 15. törvényezik mely a 48-iki alkotások egyik legnevezetesebbike, holott csak két szakaszból áll és csakis az osztrák abszolút kormány valóította meg elvkijelentéseit az 1852. nov. 29-iki ősiségi nyilatparancsal. Hogy a 48-iki törvényalkotás férfiai, különösen Kossuth és Szemere, kiket e kodifikációból az orozslánrész illet, mennyire feladatuk magaslátán állottak, bizonyítja, hogy e törvény 1 §-a már feladatul tűzi ki a teljes magánjogi törvénykönyvnek a legközelebbi országgyűlésig való kidolgozását, a mi fájdalom, a közbejött események miatt mai napig csak kegyes óhajítás maradt.

A 16. törvényezik a megyei hatóság ideiglenes, a változott viszonyoknak megfelelő gyakorlatát szabályozza. Mint most emlitem, ideiglenesen, mert az 1847—48. utolsó országgyűlést Kossuth és összes párthivei csak arra tekintették feljogosítottnak, hogy a legközelebbi népképviseleti országgyűlésig a legszükségesebb teendőket főleg elvileg elintézzék. Ki gondolta volna még akkor, hogy ez a legközelebbi népképviseleti országgyűlés 13 évi elnyomás és tetszhalál, illetőleg 17 év multán fog ismét összegyűlni?

(Vége köv.)

Napoleon vagyok; ő volt a magyar-barát császári herceg: akkor régóta száműzött. De látogatni jöven sógort, az olasz királyt, meglátogatta a másik száműzöttet: és hogy meglepje, nem engedé, hogy bejelentsek.

E herceg vezette 1859-ben május 5-én 11 órákor éjjel Kossuth Lajost a Tuillériákba, Napoleon császárhoz.

A Tuillériák nem léteznek többé; láttam pompás termeiket, láttam később leégett, — megfeketedett romjaikat; és láttam végre a pázsittá változtatott helyét, hol egykor a büszke palota állt.

A fényes palota hatalmas lakója halott; fiat Afrikában vad emberek assagai-jai ölték meg; ő, ki Franciaország legjobb lovasa volt nem tudott lóra kapni, a nyereg leszakadt; ekkor megragadta a kantárt s a kantár elszakadt, míg mellette az egyszerű katonák nyerge s kantára ép maradt; a ló elszabadult; s az ki egykor a francia császári székre született, maga maradt az ezernyi üvöltő zuluk között, egy sziklához támasztotta hátát, kivonta kardját, úgy halt meg mint egy Napoleonhoz illő; és anyja még ma is gyászolja.

Tehát a palota nincs többé, lakói nem elnek többé!

A zászlótrófékkal feldisített terembe vezették Kossuthot s innen a császár dolgozószobájába, hol nyájas kézzorítással fogadta őt a császár, kinek császári politikája ezt így kívánta.

Napoleon nem magas ember volt, élesre fent egyenes bajuszszal és kecskeszakállal, szemei igen nyugtalanok voltak, folyton jobbra-balra fordultak, talán, hogy ne lehessen gondolatait s benyomásait belőlk kiolvasni.

Mentegetődzött a császár, hogy nem eresztje át Franciaországon Kossuthot, mikor Kuthiából jött.

De a többi a történelemé, hogy miként alkudott és szerződött a császár és száműzött?

Es most levonom ismét a fátvált; úgy sem szívesen írok arról, kit oly forrón szerettem és szeretek, azóta mióta némely helyről szememre hányták azt, hogy tulságosan sokat emlékezem s beszélek róla, kit a gondviselés édes atyammá tett;

Igazuk volt talán e rosszakaró bírának, az emberi szív egy szentély, melybe mindenkinek beletekinteni hagyni nem szabad; — és ki tudja ki olvassa azt, a mit írok? De hiszem, hogy olvassa olyan is, ki érti, hogy mit érzek, és ki velem érez.

Kossuth Ferencz.

Három a daru . . .

Debreczen, márcz. 26.

(—cz) Három a daru! Az az hogy, amióta V a r o s s y Gyula a képviselői állás s börze kufárság összeférhetlensége miatt interpellált, negy! És pedig jelesen az érdemes S a m u e l Lázár, a tudós N e u m a n n Ármán, a gyémántgombos T o l n a y és az érzelmes B e n k e. De ezek csak azok a bizonyos megsebzett daruk, melyeket a kottlós fészkekből, hol a kormány által a helyeikbe szórt abrakon önelegülten hizlalták a testüket, a derék V a r o s s y ugrasztott ki váratlan puskalövésével . . .

Hanem többen is vannak a darvak, kik most megzavarodva a sötét felhők között kovályognak, aggályosan lesve az újabb puska-dörrenést, mely vastag bőreiket megsértheti, mert hogy halálos lesz a lövés. attól nem félnek? Hisz ott van B á n f f y ur, a daru kompánia inspektora, gondozója és etetője, ki nem hagyja pusztulni a maga madarait, még ha azok oly csunyan bannak is el a tulajdon fészkekkel, mint ezt jó M o r z s a n y i Károly is megselekedte? . . .

Bizony, bizony, az összeférhetlenségi törvény miatt e vastagabb bőrű madaraknak a pigha fog a feje egynek is megfájdulni, akik az államal szerződéses viszonyban álló bankoknak, vállalatoknak az igazgatói, vezetői de kik becsületes, önzetlen, elvszilárd, egyedül

csak az ország érdekeire tekintő honatyák is egy személyben? Természetesen valamennyien mindama kottlós fészkek pihés méhében zsiroskodva, melynek szabadelvű párt a neve s mely felől rég oly illatok lengedeznek, mi nem rokon az otkolommal, hanem teljesen hasonlít ahhoz, amit egykor régen, régen a híres Dániában éreztek? . . .

A tyukász illetőleg madarász B á n f f y már is kezdi terjengetni a védő halót megriadt darvai felett s hogy a veszedelmes, a nagy pártot megbomlasztható mozgalomnak élet vegye, ledobta a háborgó tengerbe a mérő önt, melyre az összeférhetlenségi törvény revíziója van felírva s minek a konczot féltő többség fogja megadni azt a nagy súlyát, hogy a háborgó tenger ki nem dobhatja azt megemelyedett gyomrából.

Valóban kedélyes s mind a mellett — tisztelettel — neki legyen mondva czinikus ember ez a báró Bánffy. Revideál, ígérget, a helyett, hogy szabad folyást engedne a törvény erejének, ép a báró, a törvény hivatalos öre igyekszik azt minden lépten nyomon kijátszani, oly vastag, durva fortélyokkal, mint a dohány kuszmír, az országutmenti árokban hasaló finánczokat . . .

Ez pedig nagyon szomorú játék! Ez nagy lelki és erkölcsi gyengeségnek a jele, a mi illetlen Magyarország miniszterelnökéhez s épen nem méltó ama hatalmas párthoz sem, mely a szabadelvű névvel így csupán hivalkodik zászlaján. . .

Mert a kik a törvényt hozzák, a kik a törvényt alkotják, ne tapodják azt meg, hanem tartsi be. — És a kik a képviselők közül, bármelyik pártból, a képviselői állásukkal összeférhetetlen direktorságba jutottak, vagy az érdekel bankdirektorságról, vagy a képviselőségről mondjanak le, a mint azt gróf A n d r á s s y Géza megselekedte, ennyi tiszteességérzetet, ennyi becsület tudást s az országos törvények betartását, azt hisszük — talán még ma is — elvárhat ez az ország képviselőit? . . .

Ujdonságok.

A debreczeni kereskedelmi és iparkamara közgyűlése.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, márczius 26.

A kereskedelmi és iparkamara tegnap tartotta folyó évi I. közgyűlést, melyen úgy a beltagok, mint a vidéki tagok nagy számmal voltak jelen s melyen Sz a b ó Kálmán elnökölt.

Az ülés megnyitása után tudomásul vette a közgyűlés a titkárnak a kamara ügyforgalmáról előterjesztett jelentését, a kamara 1897 évi költségvetésének jóváhagyására vonatkozó miniszteri leiratot, a kamarai tisztviselők nyugdíjazásánál a millenáris évrnek háromszorosan leendő számítására vonatkozó határozat jóváhagyását tartalmazó miniszteri leiratot.

A közgyűlés további folyamára nézve felemlítjük a következő fontosabb tárgyakat: a kereskedelmiügyi miniszter felhívta a kamarát, hogy az általa Hajdu-Nánáson létesített szalmakalapfonó és szalmakalap készítő tanműhely, növendékei részére napidíjak címén adandó s évenként 2160 frtot kitevő összeget a kamara saját pénztárából fedezze. A közgyűlés abból a szempontból indulva ki, hogy a kamara kerületében levő szakiskolák segélyezésére évenként már eddig is jelentékeny összeget fordít, — a folyó évre e tanműhely szorgalmas növendékei jutalmazására is 10 drb. aranyat juttatván — továbbá hogy a tanműhelynek Hajdu-Nánáson való állandó fenntartását nem tartja célszerűnek s annak inkább vándor tanfolyammá való átváltoztatását óhajtja; másfelől pedig a tanműhely növendékei által k é s z í t e t t kész cikkek értékesítése és a befolyó jövedelemnek a növendékek közt a teljesített munka arányában leendő kiosztása által a növendékek megfelelő kereset-höz jutnak, ami a külön napidíjak adását feleslegessé teszi — a miniszter kívánságát tel-

jesíthetőnek nem találja. Hajlandó azonban 200 frt évi segélyvel az iskola fenntartásához hozzájárulni, ha a tanműhely vándor tanfolyammá alakíttatik át.

Dr. P o p p e r Mór kamarai levelező-tagnak a czégberegzési kötelezettség pontosabb teljesítése tárgyában benyújtott indítványára uéve elfogadta a közgyűlés a kereskedő szakosztály azon javaslatát, hogy a czégberegzési kötelezettség megállapítására nézve az illető iparüzők által fizetett állami adó összeg le-yen irarayadó, e czélból a vidéki kamarai tagok bevonásával, egy bizottság alakításával bízott meg az elnökség, mely a kamara rendelkezésére álló adatok és lajstromok alapján az ide vonatkozó adókülsőt lesz hivatva megállapítani.

A hazai ipartestületek központi bizottsága a hitelszövetkezetek országos szervezése tárgyában a kereskedelemügyi miniszterhez intézett emlékiratának pártolása iránt kereste meg a kamarát. Hasontartalmu felhívást intézett a budapesti ipartestületek központi bizottsága. A közgyűlés elhatározta, hogy mindkét testület által felterjesztett és egy czélt támogató memorandumot fogja a miniszternek figyelmébe ajánlani. Minthogy azonban a nagyszabású műveletet 200.000 forinttal eredményesen megkezdhetőnek nem tartja, hozzájárul az ipartestületek központi bizottságának emlékiratában contemplált fel millió és rövid idő alatt egy millióra kiegesztendő összeg nagyságához. — De javasolni fogja a miniszternek még, hogy a szervezési munkát megkezdése előtt az emlékiratot benyújtó mindkét testület hallgassa meg.

A debreczeni első takarékpénztár megkeresése folytán elhatározta a közgyűlés, hogy a pénzügyi, közigazgatási bíróság 1896. decz. 30-ikáról kelt 30 számú, a nevezett takarékpénztárra felette sérelmes, döntvényének megváltoztatása ügyében a pénzügyi bírósághoz felterjesztést intéz.

B i s o t h k a Gábor a helybeli ácsiparosok képviseletében panasz beadványt intézett a kamarához, a helybeli képestett ácsiparosoknak a jogosulatlan ácsipar ellenében való megvédelmezése tárgyában. A közgyűlés megkeresni határozta a városi tanácsot, hogy ez utasítsa a mérnöki hivatal, miszerint az építési engedélyek kiadása alkalmával köteleztesse az építetők, hogy az ácsmunkát csak is arra képestett iparossal végeztessék. Az osztrák iparnak a hazai közzállításoknál való egyenjogósítása ellen a közgyűlés a kereskedelemügyi miniszterhez felterjesztést intézett határozta el.

A helybeli kereskedelmi akadémiára a most rendezendő tanulmány utja alkalmából két szegénytanuló uti költségeinek fedezése iránt kérelmezett. A közgyűlés e czélra 100 frtot szavazott meg. Hasonlóképen 100 forinttal járult a Mudrony Somanak gyűjtendő nemzeti ajándékhoz.

S z á n t ó Győző kamarai tagnak a külföldi szédelőg kiállítások vállalkozói által elkövetett üzelmek megszüntetése iránt benyújtott indítványát a közgyűlés elfogadta, s megbizta az elnökséget, hogy e tárgyban a kereskedelemügyi miniszterhez előterjesztést tegyen.

Több kisebb fontosságú ügy elintézése után a közgyűlés véget ért.

* Révész Bálint emlékszobra. Megboldogult Ré v e s z Bálint, a tszántuli egyházközség langlelkű, s érdemekben oly igen gazdag püspöke emlékének fölláttató szobormű bizottsága tegnap d. e. 11 órákor jelent meg Debreczen hazafias, zseniális szobrászánál, T ó t h Andrásnál, hol a művészt bemutatva két tervezetét, melyek közül a bizottság a püspök pyramis fölött álló mellszobrával díszített fogadta el egyhangulag kivitelre, melyre nemrég a megboldogult özevegye maga mondta s kell-e ennél igazabb kritika: » e z ó c. Az is eldöntött dolog, hogy e szobormű nem a temetőben, hanem a nagy templom mellett való emlékkertben fog fölláttatni és az természetes is, ha azon templom mellett örökítik meg az egyháznak oly sok szolgálatot tett s oly fényes pályát befutott

püspök emlékét, hol szerepe legnagyobb részét föltötte be családja, Debreczen város, az egyház és a haza szolgálatában s azt sem szabad feledni, hogy a szomszédos főiskola ifjuságának fogékony, minden jót, nemest és szepet szerető lelkére nagy befolyással van minden olyan, mi áldozatkésztségre, egyháza és hazájára figyelmezteti. Langlelkű, fenyves pályát befutott nagyok emléke sokkal inkább való a nyilvánosság szeme elé, hol buzditólag hatnak példájukkal, tetteikkel, mint a temetőbe hol csak a vándor szellő beszédes ajka csökölja végig s csak az látja meg, ki olykor-olykor kegyeletből, vagy koporsót kísérvé meg a temetőbe. Az izleses szobormű 2500 frtba fog kerülni s az egyházkerület végső határozata után 5—6 hónap múlva le is leplezhető.

* **Az ügyvédi kamara évi rendes közgyűlését** f. hó 28-án d. e. 9 órakor tartja meg saját helyiségében dr. K o l a János kir. tanácsos elnökléte alatt.

* **A szülő és bortermelő szövetségét,** mint már megirtuk, évi rendes közgyűlését folyó hó 28-án tartja meg a v á r m e g y e h á z a n a g y t e r m e b e n gróf D e g e n f e l d József főispán elnökléte alatt, előzőleg azonban ugyancsak a főispán elnöklésével f. hó 27-én délután 3 órakor ugyanott igazgatósági választmányi ülést tart, a melyen egy a közgyűlés elé terjesztendő indítványt készít elő.

* **A megyei erdészeti bizottság ülése.** A vármegyei erdészeti bizottság április hó 2-án d. e. 9 órakor a megyeháza nagy termében P é n z e s Sándor arvaszéki elnök elnökléte alatt ülést tart.

* **Az István gőzmalom adományai.** Az István gőzmalom társulat igazgatósága ma 75 frtot juttatott el a polgármesteri hivatalhoz a következő czélokra való kiosztás végett, az Emkének 25 frtot az iparskólának 20 frtot az iparosok szakrajztanfolyamának 20 frtot.

* **Az iparos ifjuság önképzőegylete** 1897. évi április hó 4-ik napján d. u. 3 órakor saját helyiségében közgyűlést tart, melyre a tagok ezuton meghivatnak. Tártyak: 1. Évi jelentés. 2. Zártszámadosok. 3. Felmentvény. 4. Tisztújítás. 5. Indítványok.

* **Összerogyott a templom előtt.** Ma délelőtt 1/2 10 órakor a kistemplom előtt a 37 ik számú rendőr eszméletlen állapotban talált egy 50—56 év körüli embert. Onnan a rendőrségre vitték a z e m b e r t a hol némelyek S i m o n András, peczegődjör tisztitót vélték benne felismerni. Zeseben 11 frt 37 krt találtak. Miután eszméletéhez még akkor sem tért, kivitték a közkórházba, ahol ápolás alá veszik. — Nagyon valószínű, hogy szélhűdés érte a szerencsétlent.

x **Mindenféle üzleti könyveket rendkívül csinos kivitelben igen olcsó árak mellett ajánl Hoffmann és Társa könyvnyomdája a főpostával szemben.**

Színház.

Ninette.*)

Operette 3 felvonásban szövegét írta: C l a i r v i l l e. Zenéjét szerette L e c o c q, fordították R e i n e r é s F á i B é l a. A debreczeni városi színházban először adták 1897. évi márczius 24-én.

Tegnap és tegnapelőtt újra az operette levegőközt muzsája produkálta magát szinpadunkon. Már maga az a tény, hogy ez az operette a XVII-dik század sok híres demimondeja közül is a leghírhedtebb „N i n o n d e L e n c l o s”-t választotta hősnőjének már ez maga eléggé tájékoztat bennünket a darab erkölcsi tendenciájára felől.

Sajátságos betegség ez az operette kór-ság az ember szellemi életében,

Azt szokás mondani hogy az operetteket nemcsak a tartalmáért hanem a zenéjéért nézzük és hallgatjuk meg. Teljesen egyetértünk

*) Lapunk tegnapi számából actualis közleményeink nagy halmaza miatt kimaradt

azokkal a kik a zenében az ideális élvezetnek egyik legnemesebb megnyilatkozási formáját látják s a hzrmonia mennyei adományaért eltűrik az otromba szöveg vaskos tulzásait De viszont ezt kérdezzük nem lehetne é zenét tisztességes szövegre is írni? A zeneköltőket már csak az erkölcsileg ocsmány volna képes inspirálni?

Kétségtelenül n e m !

El tehát azzal a hazug takarodással hogy az operette szövegét és tartalmát teljesen kimentí a zene szépsége és az ebből fakadó tiszta szellemi élvezet.

Mi megfordítva látjuk a dolgot.

Azt látjuk, hogy a legzengzetesebb muzsikát is tönkre teszi, értékében rútul megkárosítja a trivialis tartalom.

Ezt láttuk tegnap is a Ninette előadásán.

Lecocq dallamos üde muzsája pironkodva haladt prósai feslett nagynője, a librettó mellett s minduntalan kiesett bájos és bájoló hangulatából.

A darab XIV. Lajos korában játszik. Ninonnak hódol t o u t l e m o n d e. De ő akkor C y r a n o d e B e r g e r a c költőt tünteti ki, aki kötekedő párbajhős és mindenkit párbajra kényszerít.

D i a n e, egy francia tábornagy leánya beleszeret Orleansban Gontran de Chavannes báróba, de az apja nem akarja hozzá adni és elküldi Orleansból Párisban, a Royal-térre. Ott lakik Ninon is. Az ő háza előtt ácsorog d e B e r g e r a c, elzüllött pajtásával R o u f f i g n a c lovaggal, mikor d e C h a v a n n e s báró oda érkezik s mint idegen, kérdezi tőlük merre van a Royal-tér. Ezek belekötnek s Bergerac megsebesíti Chavannest, aki alétan dől el. A zajra kijő N i n o n, ápolja, sebet beköti s beviszi házába. Ekkorra visszajön B e r g e r a c, és oda érkezik D i a n e is, a kik mindaketten megsalottnak érzik magokat. Ez a bohydalom okozója. Chavannest a rendőrök párbajért elfogják és börtönbe vetik. Onnan Ninon kiszabadítja. Diane megbánja, hogy Bergerachoz pártolt, mert még mindig Chavannest szereti s mivel meghallja, hogy Ninonnak milyen nagy a befolyása, elmegy hozzá könyörögni, hogy szabadítsa ki Chavannest. Ninon ekkorra már Cavannes vallo-

másából tudja, hogy az is csak Dianet szereti s ezt meg is mondja a leánynak, aki boldogan vonul be Ninon szobájába, hogy helyet adjon vőlegényének. Bergeracnak, aki szintén Ninonhoz jön bűcsüzni. De a bűcsüzásból majd kibékülés lett. De Chavannes aki Diane beszédének kihallgatása végett Ninon boudoirjába rejtőzött, mindent elrontott s a félreértést és visszavonást újra teljessé tette. Diane — hogy mégis időt nyerjen — azt a kikötést teszi, hogy csak abban az esetben megy hozzá Bergerachoz, ha egy hónapig nem viv párbajt.

Ez a hónap már majd egészen letelt és Bergerac nem párbajozott, mert czimborája minden ügyét a házasság után való napra halasztotta. Azonban Ninon újra beleegyeedik s végre minden jó véget ér: Diane és Chavannes egybekelnek Ninon is Bergerac is kibékülnek.

Az előadás dicséretére válik társulatunk tagjainak. Az est hősnője K á l l a y L u j z a volt, a ki korszerű előkelő costümejeivel is föltűnést keltett.

Mellette mindjárt Békessyt említjük meg, a ki nagyon jól volt hangolva is, a hangja is kitűnően bevált énekrészleteiben.

Kapossynak is sok és nagy parthieje volt s az ő erőteljes hangjának teljes érvényesítésével adta elő énekszámait, melyek nagy tetszésben részesültek. Játéka is ügyes volt.

A férfiak között dicsérettel kell megemlítenünk S z i k l a y Miklóst, a kinek maskja is, játéka is kitűnő volt.

F o l l i n u s z o n betegeskedésének a hatása észrevehető volt: aranyos humora nem buzgott teljes erővel.

A közönség mind a két este szép számmal volt jelen.

Hirsch Jenny fellépte. A színházba járó közönség nagyrésze ismeri már H i r s c h Jenny kisasszonyt, a kinek gyönyörű alt hangját már nem egyszer volt alkalma hallani, így legelőbb a hírlapírók hangversenyén is a mikor a T r o u b a d o u r b ó l énekelt egy részletet igen szép sikerrel. A bécsi opera iskolában és több kitűnő tanárnál tanult — és nagy szorgalma és ambíciója folytán, egész nagy reportoirral léphetne a közönség elé. Ide való, debreczeni leány, és ezért is sokkal nagyobb az érdeklődés első föllépte iránt már eddig is, mint egy más, talán már ismertebb művész iránt szokott. Már több igazgatótól kapott ajánlatot, de nem fogadta el egyiket sem, azon okból, hogy első fölléptének sikerétől teszi függővé, hogy ajánlataikat fentartják-e vagy sem. A mi derék igazgatónk méltányolni akarván a kisasszony e szerény óhaját és megakarván n y i t n i az utat első fölléptéhez, elhatározta, hogy e hó 31-én előadhatja a «M a d a r á s z» c z operetet a czimszerepben H i r s c h Jenny kisasszonnyal. Az előadás előre láthatólag igen szépen fog sikerülni, az érdeklődés igen nagy, és már is igen sok előjegyzés történt. Mi csak örülünk e föllépésnek és kívánjuk, hogy az mindenképen jól sikerült legyen.

Távirat.

Országgyűlés.

Saját tudósítónk távirata.

Budapest, márczius 25.

A képviselőházban az ülés elején bemutatták Sopronmegye feliratát a kvóta ellen, Sopron és Nagyvárad feliratait a magyar-görög kath. püspökségekért, továbbá Sopron újabb feliratát a közigazgatás javítására.

Azután az appropriacionális törvényjavaslatot P u l s z k y ajánlotta röviden.

M o l n á r János néppárti szempontból ellenzi annak elfogadását.

C s á k y Albin gróf konstatálja ezután, hogy a függetlenségek közjogi, a néppártiak egyházipolitikai, a nemzetipártiak választási bizalmatlanságból támadják a kormányt. A függetlenségnek azt mondja C s á k y, hogy a 67-es alapon eléggé kidomborodik a nemzet önállósága, ha ők jutnának uralomra, hazaszeregetből nem mernék elvállalni programjuk alapján a felelősséget. (Zajos ellentmondás.) A néppárt bizalmatlanságának alapja a legnagyobb bizalom fundamentumakormány iránt. Kimutatja hogy a néppárt nem konservatív párt, inkább közep korba illő reakcios, felforgató párt, a vallási türelmetlenséget szító nemzeti párt bizalmatlansága alaptalan szerinte, mert választási visszaélések mindig lesznek. A javaslatot elfogadja. (Taps jobbról.)

E ő t v ő s Károly Molnárral polemizál. Majd C s á k y Albin beszédére reflektál. Azt mondja hogy nem elég az hogy a nemzet függetlensége eléggé kidomborított, mert a függetlenség olyan, mint a becsület ha csak kicsi is hiányzik belőle, n e m é r s e m, m i t. — A hadsereg, az udvartartás a külképviselet, a diplomácia, minden nemet hol domborodik ki a magyar jelleg? (Nagy tetzés a szélsőbaloldalon.) Az inkompatibilitási törvény előtt a leszá nitoló és pénzválto bank alapításakor Madarász Jozsef indítványozta, hogy k é p v i s e l ő n e l e h e s s e n bank hivatalnok, akkor a jobboldal kinevette s mikor Deák Ferencz elfogadta, az mint földregés hatott és megszavazták!

Ezután nagy humorról folytatja tovább beszédét, végül határozati javaslatot nyújt be a költségvetés ellen,

Utána még P á d e r Rezső néppárti beszélt ellene.

Parasiva első kísérlete,

Irta: Nimen,

Dumitrescu Szávu, a felgazdagodott, potrohos fakereskedő czuppanós csókot nyomott kis leánya viruló rózsás erezára. Parasiva a reggelit vitte be neki: dulcsázt és török fekete kávét (az öreg sehogya sem tudott a németes izü tejeskávéhoz szokni) és ekkor történt, hogy az így szólt a leányhoz!

— Parasiva lelkem, lakodalmat csapunk: tegnap odaigertem kezdetet!

A kis, tizennyolcz éves Parasiva, a kis szöke volt mint az érett buzakalász, fehér mint a lilium és kecses, törékeny mint egy ótamási porcellánfigura, kerekre nyitotta hamiskasan néző tengerzöld szeméit és csak annyit mondott:

— Papa!

De a hanglejtése olyan ijedséget, meglepetést áruít el, hogy az apja akaratlanul is reá mordult:

— Na! talán bizony nem tetszik? Pedig találtam ám neked vőlegényt! Ha tudnád kicsodát?

Parasiva nem volt kíváncsi.

— Pompáz fia: harmincz éves, csinos, egészséges, nem lump és... és... bankháza van a Strada Lipsceban. Nos? még sem tetszik? Bankárné lesz belőled.

— De ha azt sem tudom kiről van szó!

— Nem találtad ki kis csacsi? Doroianu a vagyonos Doroianu kért meg...

— Nem ösmerem...

— Majd megösméred, ha elvesz.

— Nem szeretem...

— Nem szeretheted, ha nem ismered.

— De nem is fogom szeretni soha — felelé pityeregve a leány. Mert...

— Mert?

— Mert mást szeretek.

— Ce dráká! kiálta a fakereskedő, Ez lévén az elmaradhatatlan szavajárása. És ugyan kit szeret az én szépséges kis czukorbabam? Ki vele. Ha becsületes fia, kiadják a bankárnak az utat. Hogy hívják? Mit művel az az urfi?

— Huszárhadnagy — felelt lesütött szemmel, halkán Parasiva.

— Mi a manó? Tiszteske? Holismerted meg?

— Az egyetemi hallgatók bálján.

— Hogy hívják? — kérdezte rosszkedvűen az öreg.

— Cantemir Miklósnak.

A fakereskedő vérvörös lett, szemében haragos láng gyult ki, nagyot ütött hatalmas öklevel az asztalra és dörgő hangon kiáltott:

— Soha... érted soha, nagyot fujt és még egyszer ismételte: soha! Ce draku!

Parasiva megszeppent, de azért összeszedte magát.

— De papa, ha szeretem...

— Szót se többet, esend legyer, Doroianu fogod szeretni, punktum! és elő ne hozd nekem azt a semm házit, mert inkább a két kezemmel fojtanalak meg, semhogya hozzá adjalak. Értetted?

Parasiva elhallgatott és lenyelte könyeit; nem mert többé ellenkezni. Jól ösmerte az apját; a legjobb ember volt a világon és kenyezettette is leányát, de ha egyszer kimondott valamit, az ki volt mondva.

Aztán ennyire feldühödtek még soha nem látta, miért haragudott annyira a hadnagyra, a kit talán nem is ösmerte? — Parasiva nem mert kérdezősködni, hanem csendesesen kisompolygott a szobából. Mikor aztán egy óra múlva az apját távozni látta hazulról, ő is sietve feltette a kalapját és szaladt az anyjához.

Dumitrescu 14 év óta elválva élt a feleségétől, nem is érintkezett vele sohasem, a bíróság megítelt havi tartáspenzt is mással küldte el neki, a gyermeket azonban nem tilthatta el tőle egészen.

Kokoana Zamfira még mindig szép asszony volt, őszülő haját most aranyzőkere festette, a mi pikáns ellentétet képezett nagy fekete, égő szemével. Ha aztán arcát ügyense, kifestve, hizásnak induló testét jól összefűzve divatos ruhában végig ment az utcán, minden férfiszem megakadt rajta.

— Mama! — kiáltott Parasiva hevesen, alig hogy megcsókolta az anyját, képzeld az apám férjhez akar adni!

— Nos? — kérde Zamfira — ezt jól teszi.

— Doroianu bankárhoz — folytatja a kis leány hadarva — bizonyára kopasz, csuf ember és én soha sem fogom szeretni.

— Csalódló leányom, a bankár csinos fia, nem épen lángész.

— De mama, én mást szeretek, egész mást és azé akarok lenni.

— Megmondtad ezt az atyádnak?

— Meg, de mikor mondtam a nevét, olyan dühbe jött, hogy nem mertem többé egy szót sem szólani. Képzeld, azt mondta, inkább megfojt, de hozzá nem ad.

— De hát kit szeretsz te tulajdonképen?

— Oh! mama, ő olyan szép, kedves, aranyos fia, válaszolt Parasiva a fiatal leányok módjára — nem adva egyenes feleletet — és előkelő boér fia... huszárhadnagy.

— Hogy hívják?

— Cantemir Niklósnak.

Sajátságos oh rebhent el Zamfira ajkairól és az elvált asszony olyan furcsa képet vágott, hogy nem lehetett volna megállapítani nevetni akar-e, vagy csodálkozik, de aztán mégis illendőbbnek látta, hogy komoly kifejezést öltön.

— Parasiva, dragucze mee, a hadnagyra nem szabad gondolnod — mondá komolyan — apádnak tökéletesen igaza van (ez volt az első eset, hogy Zamfira igazat adott a férjének) aztán hidd el, cifra nyomoruság a katonaelet, főleg ha boér fia valaki. S a Cantemirek nem a legjobban állanak.

— De én gazdag vagyok!

— Lehetsz még gazdagabb. Doroianu pompás férj lesz, a ho y ismerem, az ujjad körül csavarhatod. Azért kis leányom fogadj szót, hallgass az anyádra és verd ki fejedből Cantemirt.

Mit tehetett tehát a kis Parasiva? Apját anyja hallani sem akarta a hadnagyról, akit különben is két hét előtt helyeztek volt a vidékre: Doroianu megismerte, a bankár nem volt csunya, nagyon szerelmesnek mutatkozott és annyi virágot, gyémántot, bonbont hozott menyasszonynak, hogy végtére is nem érezte magát nagyon szerencsétlennek.

Megtartották az eljegyzést és hat hét múlva a lakodalmot.

Kokoana Zamfira csak a templomban jelent meg és ott sem a násznép között, mert a fakereskedő megcsúszott, hogy ez életben a feleségével ériutkezni nem fog. Pedig Romániában az elvált házaspárok néha idővel a legjobb barátokká válnak és gyermekeik érdekében gyakran érintkeznek.

Hogylők kivételt képeztek, ennek megvan a maga oka. Kokoana Zamfira ugyanis nagyon kikapós asszony volt fiatal korában. Szávu gyakran kapta rajta apró kaczerkodáson, de egyideig semmi igazán krompromitáló dologra reá nem jött. — A rövidnyaku, hirtelen szöke fakereskedő különösen a katonatisztek gyűlölte, — ezektől feltette a nejét leginkább és szigorúan meg is tiltotta Zamfirának, hogy tisztekre csak nézzen is. Zamfira szentül felfogadta, hogy ugy lesz, a mint a férje akarja s a férj hitt is a feleségének, mindazáltal egy éjjel nem ment ki az erdőre a mint ígérte, hanem váratlanul otthon termelt és a kit Zamfirának látogatóban talált az éppen egy huszár tiszt volt. A fakereskedő előbb agyon akarta ütni mindkettőjüket s mert a katonatiszt hamarabb akadt a kezébe ezen kezdte.

A hidegverü ember azonban mindig fölényben van a dühöngő felett; a katonatiszt a ki talán nem volt oly erős mint Szávu de sokkal ügyesebb, hirtelen földre teperte a fakereskedőt és becsületesen elpáholta, aztán mialatt Szávu a földről feltápáskodott hirtelen kiugrott a földszintes ház ablakan és elillant. Az ámulatából magához tért kereskedő most a feleségének esett és az asszony porul járt volna ha a c-elédek elő nem rohannak és meg nem mentik. Zamfira ezután rögtön ott hagyta az urát és nem is tért többé vissza hozzá. A fakereskedő nem igyekezett bosszút allani a tisztén az hatalmas

amber volt hadsegéde a királynak és rokona e miniszterelnöknek. Hogy mert volna ilyen emberrel egy szegény polgár kikezdeni? Es ezt a tisztet ki a megcsalt férjet még el is páholta, Cantemir Grigerének hívták; ő volt az apja Cantemir Miklósnak. Ez a magyarázata, hogy hogy miért dühödött fel annyira Szávu és miért vágott olyan furcsa képet Kokoana Zamfira, mikor leánya szerelméről értesült!

A kis Parisivából azonban bájos asszony lett és hamar divatba jött. Neki is akár az arisztokrácia hölgyeinek meg volt a maga fogatja, páholya és ferje révén, mint előkelő polgárnő az udvari balokra is eljárt!

Férje a bolondulásig szerette de volt is oka reá igazi czukorbaba volt ez az asszony kicsiny aranyos termete, aranyos haja, ragyogó fogsor és az a fekete szemöldöktől árnyalt kifejező zöld szem igen pikáns ensemblet képeztek. Házasságuk második évében történt hogy Parisiva pompás párisi ruhájában ismét ott tündökölt az udvari bálban az előkelő hölgyek között. Az első négyes után aztán egyszerre ott állt előtte Cantemir. A tiszt mélyen meghajolt a szép asszony előtt és halkán kérde:

— Reám ösmer még?

— Minő kérdés — felelt a bankárné kezét nyujtva és közbe megiepetve észre veszi, hogy a szíve hevesen dobog.

— Talán nem feledett el egészen? — kérde a tiszt még kissé bátorfalanul.

— Oh nem! — sóhajtott könnyedén a szép asszony — de lássa férjhez erőltettek.

— Ha tudná mit szenvedtem esküvője napján!

— Én is... de beszéljünk másról... Meddig marad Bukarestben?

— Visszahelyeztek és remélem sokáig itt maradhatok.

Egész éjjel együtt táncoltak aztán, Cantemir engedelmát kért az asszonytól, hogy látogatást teheszen nálla, de Parasiva elnezte.

— Okosabb ha nem jön hozzánk, férjem feltékeny és minek is magunkra vonni a figyelmét?

— De hát akkor hol fogom látni hol fogok önnel beszélni?

— Majd megtaláljuk annak is a módját — viszonzá a porcellánfigura, aki nagyon gyorsan elszajátította a nagyvilági hölgyek rutinját.

És csakugyan találkoztak.

Eleintén sétáik alatt: a chausséen, a Cismigiri kert árnyas, magányos utain, később Parasiva egyik elnéző barátjánél, végre azonban már ez sem volt nekik elég.

— Nem bírok élni nélküled — mondá szenvedélyesen a hadnagy — hagyd el az uradat és légy a feleségem.

Parasiva egy-két hétig habozott aztán, beleegyezett. A bankárt kiállhatatlannak találta és a hadnagyba most már halálisan szerelmes volt. Jó hangzásu neve is tetszett neki: ha majd a neje lesz — gondolta — ő is az arisztokráciához fog tartozni és azok a büszke hölgyek nem nézhetnek többé felvállról rá.

Márczius hó első napjaiban történt. A színházban az olasz stagione Aidát éneklete. Doroianuné bali öltözékben jelent meg páholyában, mert egyik tekintélyes pénzember nagy bált adott ez este. Az első felvonás vége felé a szép asszony észrevette, hogy legyezőjét otthon felede; olyan kétségbeesettnek mutatkozott e miatt, hogy az udvarias ferje rögtön hazament érte. Kissé távol laktak ugyan a színházról, de lent állt a fényes fogatjuk liverés kocsisal és inassal a bakon.

Alig öt perc múlva a bankár távozása után Parasiva is feljött és hirtelen magára öltve prémes köpenyét, kisetett a páholyból. A folyosón várt reá Cantemir es karját nyujtva a szép asszonynak, levezette a lépcsőn, besegítette egy muszáll gyorslovu, kényelmes kocsiába, aztán maga is melléje ült. A kocsi sebesen elvált a tótt; egyenesen a hadnagy lakására hajtottak. A bájos szökevény itt sietve állított, — néhány ruhát és szükséges holmit még napközben ide küldött volt a bizalmas komorná-

jával — aztán ismét kocsiba ültek és meg sem álltak a hadnagy apjának közel fekvő birtokáig. Paraszának eleintén nem tetszett ez a ter, s inkább Párisba szeretett volna szökni, Párisba, a mit még nem ismert, a mi vágyai netovábbját képezte, de a hadnagy nem mehetett. Csak néhány napi szabadságot birtokos kocsiján, ezalatt pedig vajmi nehéz lett volna Páris bejzrni. Egyszerűbb volt tehát apja falusi birtokára szöktetni a szép asszonyt a hol a bérlő majd mindennel ellátja őket.

Leírhatatlan mit művelt a boldogtalan Doroiannu, mikor a színházba visszatérve, a páholyt üresen találta. A páholytörő csak annyit tudott mondani, hogy a felesége egy huszártiszt karján hagyta el a színházat. Ki volt ez a huszártiszt? — Hiszen a felesége anyi huszártisztet ismert a bálókól, hozzájuk pedig egy sem járt!

Felőrülten járta be a várost, keresve mindenütt a nejét. De az sehol sem volt. Berontott apósához is, remélte, hátha ott lesz Parasiva? A fakeskedő megdöbben: rossz szat sejtett. »Az anyja leánya« — mondü magában, de azéet iparkodott megnyugtani a vejét.

— Sohse busulj, majd előkerüi, nem gyerek többé!

— Könyven beszél! — kiáltá kétségbeesetten a férj — csak legalább tudnám, hogy hol van?

— Tölem kérde? — válaszolt az após — azt neked kellene tudnod. Miért nem vizsgálódjál jobban reá; jó gyerek, ártatlan volt, mikor a kezéire bízta, azt csinálhattál belőle, a mit akarsz.

— Mit? Talán bizony rosszul bántam a feleséggel? Hogy meri ezt nekem mondani? A maga leánya a hibás, köknyelművér, rossz nevelés. —

— Hallod, né gromaaskodjál, senki sem erőlteti reád a leányomat, akár mimdjáit visszafogodom... de aztán add vissza a hozományát, a 100.000 lei hozományát!

Vége köv.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti gabonatözsde.

márcz. 25

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései akövetkezők

Búza	kilós	Ar 100 klg.	kilós	Ar 100 klg.
Bánsági ó	76	7.70	80	8.25-8.30
» »	77	7.70	81	8.25-8.30
» »	78	7.95	82	8.30-8.35
Tiszavidéki ó	79	8.15	80	8.50-8.55
» »	76	8.0	81	8.50-8.55
» »	78	8.0	82	8.55-8.60
Pestvidéki ó	79	7.95	80	8.30-8.35
» »	76	8.10	81	8.30-8.35
» »	77	8.10	82	8.30-8.35
Fehérmegyei ó	78	8.15	80	8.25-8.30
» »	79	8.15	82	8.25-8.30
» »	76	8.25-8.30	80	8.30-8.35
Bácskai ó	77	8.05	80	8.25-8.30
» »	78	7.90-7.95	81	8.25-8.30
» »	79	8.05-8.10	82	8.30-8.35
Észak magy	76	8.05-8.10	80	8.25-8.30
» »	77	8.05-8.10	81	8.25-8.30
» »	78	8.05-8.10	82	8.30-8.35

	Min. hekt.-ben	Ar kilógram
Rozs elsőrendű	uj 70-72	6.40 6.45
» másodrendű	»	6.35 6.40
Árpa takarmánynak	» 60-62	4.25 4.55
» égetni való	» 62-64	5.20 6.-
» serfőzdei	» 64-66	6.50 8.-
Zab	» 39-41	3.85 3.85
Tengeri búsaípi	uj	3.60 3.85
» más nemű	»	3.35 3.55
» »	»	3.40 3.50

Sertésvásár.

márcz. 25.

Kőbányai sertéspiacz. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kilogrammon felüli sulyban) 54-55 — krajczárig, közép (páronkint 220-260 kilogrammon sulyban) 53-54 krajczárig Könnyű (páronkint 220 kilogrammig terjedő sulyban) 52-53 krajczárig.

Sertéslétszám: 1897. évi márcz. 24-ik napján volt készlet 15.035 darab, 1897 márcz. hónap 19-én felhajtott 476 drb, 1897 márcz hónap 21-ik napján elszállított 259 drb, 1897 márcz hónap 22-ik napjára maradt készletben 15252 drb. A hizott sertés üzlet-irányzata szilárd.

Budapesti konzum-sertésvásár. A ferenzvárosi petroleum-rakodónál levő székesfővárosi konzum sertésvásár jelentése márcz. 21-éről: Erkezett: 117 dr. Elszállított: 81 drb vidékre 6 drb, elszállítottan maradt 109 dr5 — Na a p i á r a k : 250-280 klg. sulyban b — 56 kr. 300-380 klg. sulyban 51-52 k ma/czok 40-42 frt. különfélek 120-180 klg sulyban 55-56 1/2 frt.

CSARNOK

Egy detektiv regénye.

— Ottolengui Rodrigótól —

— A Debreczeni sajtó fordítása —

(Folytatás.)

— Tehát azt hiszi, hogy Mitchelt hasonló esetben, mint örület felelősségre sem lehetne vonni?

— Nem, annyira én sem hajtom túl a dolgot. Azt megengedem, hogy önnök a pszichologia szerint igaza van és hogy az oly férfi, ki ilyen módon keveredett bünténybe megérdemli mely részvétünket, de a törvény előtt mégis csak büntös marad. A kérdés különben nem is ez, hanem az: Csakugyan ellopta az ékszereket? Hisz ön amaz éjszaka egy szakaszban aludt vele. Nos mit gondol?

— Fogalmam sincs róla! Ha fekhelyét elakarta volna hagyni, akkor rajtam kellett volna keresztül másznia, már pedig ez esetben biztosan felköltött volna. De — megengedve — hogy elhagyta a kocsit s elvette az ékszereket, hát akkor hová rejthette s mint hozhatta New-Havenig? Mellekesen megjegyzem, hisz önnök megvan már annak a férfinak a személyleírása, aki a táskát ott hagyta, tehát ráillik az az én barátomra?

— Azt épen nem mondhatom; nagyon határozatlan, egy emberre epugy reallik, mint yzerre, akivel csak egy fertály óra alatt a Brodwayon találkozunk.

— Én azt hiszem, hogy mégis valaki más a tolvaj.

— Legalább reményelhetjük Mr. Randolph s a megnyugtatóra annyit mondhatok, hogy még idáig semmi alapom sincsen az elfogatáshoz.

A detektiv czélzatosan mondta ezt, mert hogy Randolphot megnyugtatta, ép ez által akarta közlékenyebbé tenni.

— Ön már régóta ismeri Mr. Mitchelt? kérdezte végül hosszabb szünet mulva.

— Nem, csak másfél év óta, még két éve sincs, hogy New-Yorkban lakik.

— Igen. Talán Bostonból származik?

— Nem, ugy hiszem New Orleansból?

Egy sajtáságos érzés futott végig Barnesen, melyhez hasonlólt gvakorta érezett, ha ép reá bukkant az igazi nyomra. — Ezen most egyszerre elgondolkozott. Pedig Randolph nem mondott mást, mint ugy hiszi, hogy Mitchel New Orleansból származik, de ép a pillanatban a Barnes agyában egy elme villant fel, hisz a meggyilkolt is azt beszélte neki, hogy szinte New Orleansban élt. Hátha ennek az esetnek jelentősége van? Hát már ezek ketten ebből a városból ismerték egymást, Mitchel és a meggyilkolt?

— Honnét tudja ön, hogy délről származott? kérdezte Barnes.

— Hisz ezt már észrelehet venni a kiejtésén is, felelte Randolph. És bárha nem tagadja, hogy délről származik, mégis nekem ugy tetszik, hogy nem szivesen beszél a szülőföldjéről. Homályosan emlékezem reá, hogy egyszer nekem is mondta, hogy New Orleans-

ban született, de hogy rossz emlékek is kötik e városhoz. Különbén egyetlen egyszer történt, hogy erre czélozott.

— Még egy másik akérdést szeretné önhöz intézni, arra vonatkozólag nagyon kíváncsi vagyok, hogy vajjon találkozott-e már? Névszerint Thaurét ural.

— Thaurét Alfonz? Igen, ismerem, csakhog ki nem állhatom.

— Ugyan miért?

— Magam sem tudom, lehet, csupa előítéletből. Néha igen gyorsan formálunk véleményyt az emberek felől és én kezdettől fogva kétkedtem ebben az emberben.

— Kétkedett?

(Folyt. köv.)

MUTATÓ TÁBLA

Függetlenségi könyvtár, nyitva kedd, csütörtökön és szombaton este 6-7-ig.

Nyilvános olvasóterem: Hétfőn, szerdán és szombaton d. u. 3-6 óráig.

A kir. törvényszéknél jegyzőiroda nyitva hétköznapokon d. u. 3-5 óra közt, vasárnap és ünnepnapon d. e. 10-11 óra közt. Gyűjtőszekrényből a beadványok kivételnek hétköznapokon d. e. 12 és d. u. 3 órakor ünnepnapokon d. e. 11 órakor.

A debreczeni kir. járásbírószék szóbeli kezeseket, kérelmeket és nyilatkozatokat fölvesz kedden és pénteken d. u. 3-tól 5-ig, a felek megjelenhetnek minden szerdán.

Népkönyvtár az árok-utcai leányiskolában nyitva van minden szerdán és szombaton délelőtt 11-12 óráig.

A Gönczy-egyesület „otthona“ a keresk akad. palotájában.

Museum, a kollegiumban, nyitva van vasárnaponként d. e. 10-12-ig.

Postal hivatalos órák: 1. Levélpostafelvétel d. e. 8-12, d. u. 2-7 óráig. — Posta utalvány felvétel hétköznapokon d. e. 8-12, d. u. 2-5, vasárnap d. e. 9-10 negyed 12 óráig. — Csomagfelvétel hétköznapokon d. e. 8-12, d. u. 2-5, vasárnap d. e. 8-12 óráig. Postatakarékpénztári közvetítés hétköznapokon d. e. 8-12, d. u. 2-5 vasárnap d. e. 8-tól fél 12 óráig. Levélpostakiadás hétköznapokon d. e. 8-12 d. u. 2-6 vasárnap (csak újságok) d. u. 4-5 óráig. Táviratok feladása márczius végéig d. e. 8-éjjel 12 óráig, április elsejétől d. e. 7 éjjel 12 óráig. A jánlott levelek este 7-9 óráig is felvételnek a táviróhivatalban.

Anyakönyvi hivatalos órák: Hétköznapokon: d. e. 9-12, d. u. 3-6 óráig, vasárnap és ünnepnapokon d. e. 10-12 óráig, d. u. zárva. — Házasságok kötetnek: hétfőn, szerdán és csütörtökön d. e. 9-12, d. u. 3-6 óráig. — Jelenlétezi lehet kedden, pénteken és szombaton d. e. 9-12 és d. u. 3-6 óráig és vasárnap csakis a külsőségekről d. e.

Tanácsülés minden hétfőn és csütörtökön d. e. 10 órakor.

Márczius 26. Az EMKE műkedvelő előadása a színházban.

Az 1895. évi caira s az 1896. évi londoni egészségügyi kiállításokon díszoklevéllel s arany éremmel kitüntetve, — Orvosi tekintélyek által kipróbált s nagy kórodákban kitűnő sikerrel használt külszer:

REUMA SZESZ

biztos s kiváló gyors hatása a test hármnemű csúszos bántalmait, u. m. köszvény, osz, reuma, ischiás asthma stb. ellen.

Hatása némely esetben meglepő, amennyiben gyakrabban idültabb eseteknél is már egyszeri beörzöslésnél a fájdalomakat teljesen megszünteti.

Fog- és fejfájást 5 perc alatt megszüntet.

Egy üveg ára használati utasítással 1 korona erősebb üveg két korona 40 fillér.

Főraktárak Budapestben: **TÖRÖK JÓZSEF** urgyógyszertárában király-utca 12. és **dr. EGGER A.** ur gyógyszertárában váci-kör 17. sz. — Ugyiszintén a főváros összes s a vidék csaknem összes gyógyszertárában, valamint a készítő

WIDDER GYULA gyógyszerésznél

S. A. -Ujhely.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettnek

Ugyiszintén: Debreczenben: **Dr. Rótschnek V. Emil** és **Tóth Béla** urak gyógyszertárában.

Hirdetmény.

Hajdúvármegye kir. tanácsos alispánjának az 1897. évi márczius hó 17-én kelt 3281. számú rendeletével Hajdúvármegye több törvényhatósági útján betonosó átérsek ujon-épitése 2143 frt 02 kr. összeg erejéig engedélyeztetett.

A fentemlített munkálatok foganatosításának biztosítása czéljából az 1897. évi ápril hó 21-ik napjának délelőtti 9 órájára, Hajdúvármegye alispáni hivatalos helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó az engedélyezett költség után számítandó s a részletes feltételekben előírt 5%-nyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat a kitűzött nap d. e. 9 órájáig a vármegye alispánjához annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a debreczeni m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Kelt Debreczen, 1897. márczius 20.

Rásó Gyula,
kir. tanácsos, alispán.

Kivételes

alkalmi ajánlat!

Egy hanau (Németország) gyáros teljes készletét egy tömegben rendkívül olcsón véve át, hogy azt gyorsan kiürítsam, e solid készítésű legújabb faconu ékszereket a következő

bámulatos cleső árakon ajánlom:

14 kar. arany brochetük	rendes ára	12 frt	míg a készlet tart	6 frt.
14 " " kézelő gombok patent zárral	"	20 " "	"	12 " "
14 " " fülbevalók	"	4 1/2 " "	"	2 " "
Aranyozott ezüst gyönyörű brochetük	"	4 1/2 " "	"	2 " "
" " nyakkendő-tük	"	3 " "	"	1 " "

Ajánlom t. veömnek e nem közönséges kedvező alkalkalmat vétel czéljából felhasználni.

Löfkovits Arthur

órás és ékszerész

DEBRECZEN. FŐPIACZ.

Vésési munkák a legszebb kivittel.
Javitások gyorsan jól és jutányosan.

Arany, ezüst ékszergyártás.

Legnagyobb raktár ékszerek, órák és 13 próbás ezüstneműekben.

P SERHOFER J. vértisztító labdaccai,

azelőtt „Általános labdacsek” név alatt; mely utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan alig létezik betegség, melyben ezen labdacsek esodás hatásukat ezerszeresen be nem bizonyították volna.

Evtizedek óta ezen labdacsek általános elterjedésnek örvendenek és alig van család, melyben ezen kitűnő háziszerből készlet nem volna található. Számátalan orvos által ezen labdacsek háziszereit ajánlottak minden oly bajoknál, melyek a **rosz emésztésből** és **székrekedésből** erednek, mint **opozavarok, májbajok, kólika, vértolulások, aranyór, bél-telenség** s hasonló betegségeknél. Vértisztító tulajdonságuknál fogva kitűnő hatással vannak **vérzségénység** szavz abból eredő bajoknál is: így **sápkórnál**, idegességből származó **fejfájásoknál** stb. Ezen vértisztító labdacsek oly könnyen hatnak, hogy a legsekélyebb fájdalommal sem okozzák és ennek folytán még a leggyengébb egyének, de még gyermekek által is minden aggodalom nélkül is bevehetők. — A számtalan hálaíratból, melyet e labdacsek fogyasztói a legkülönbözőbb és legnehezebb betegségek után egészségük visszanyerése folytán hozzánk intéztek, ezen helyen csakis néhányat említünk azon megjegyzéssel, hogy mindenki, a ki ezen labdacsekot egyszer használta, meg vagyunk győződve, azokat tovább fogja ajánlani.

Köln, 1893. április hó 30-án
Tisztelt Pserhofer ur! Legyen szives és küldjön nekem ismét 15 tekercset az ön felülmúlhatatlan vértisztító labdacsaiból utánvétellel. Fogadjak ez uton is legmélyebb köszönetemet labdacsi esodadatásáért.
Maradok teljes tisztelettel Pawlistik Ferencz, Köln, Lindenthal.

Hrasche, Flödnik mellett, 1887. szept. hó 12-én.
Tekintetes ur! Isten akarata volt, hogy az ön labdaccai kezem közé kerültek, melyeknek hatását ezennel megírom: En gyermek ágyban meghültem, olyannyira, hogy semmi munkát sem voltam többé képes végezni és bizonyára már a holtak közt volnék, ha az Ön csodálatra méltó labdaccai engem nem mentettek volna meg. Az Isten áldja meg Önt ezért ezerszer. Nagy bizalmam van hogy ezen labdacsek engem is tökéletesen ki fognak gyógyítani, a mint már másoknak is egészségük visszanyerésére segítségül szolgáláltak.

Knifcz Teréz.
Bécs-Ujhely, 887. november 9-én.
Mélyen tisztelt ur! A legforróbb köszönetemet mondok ezennel Önnek 60 éves nagynéném nevében. Az illető öt éven át szenvedett gyomorhurutban és vízkórásban, már életét is megunta, melyről egyébként le is mondott, midőn véletlenül egy dobozt kapott az Ön kitűnő vértisztító labdacsaiból s azoknak állandó használata folytán tökéletesen gyógygyult.
Legfőbb tisztelettel Weinezzettel Jozefa.

Eichengraberamt, Gföhl mellett, 1889. márcz. 27-én.
Tekintetes ur! Alulírott ismétlen kér 4 csomagot az Ön valóban hasznos és kitűnő labdacsaiból. El nem mulasztatom legnagyobb elismerésemel kifejezni ezen labdacsek értéke felett és azokat, ahol csak alkalmam nyílik a szenvedőknek legmelegebben fogom ajánlani. Ezen hálaíratom tetszészerint használására Önt ezennel felhatalmazom. Teljes tisztelettel Hahn Ignác.

Gottschdorf, Kohlbach mellett, Szilézia, 1886. okt. 8.
T. ur! Felkérem, miszerint az ön vértisztító labdacsaiból egy csomagot 6 dobozzal küldeni sziveskedjék, Csakis az Ön csodálatos labdacsaiknak köszönhetem, hogy egy gyomorhajót, mely engem öt éven át gyötört megszüabulntam. Ezen labdacsek nálam sohasem fognak kifogyani, s midőn legforróbb köszönetemet kifejezem, vagyok tisztelettel Zwickek Anna.

Ezen vértisztító labdacsek csakis a **Pserhofer J.-féle az „arany birodalmi almához” ezüzzett gyógyszerárban, Bécsben, I., Singerstrasse 15. sz. a.** készítettnek valódi minőségben s egy 15 szem labdacset tartalmazó doboz ára 21 kr. Egy csomag melyben 6 doboz tartalmaztatik 1 frt 5 krba kerül; bérmentelen utánvételi küldésnél 1 frt. 40 kr. egy csomagnál kevesebb nem küldetik el.

Az összeg előbbi beküldésénél (mi legjobban posta-utalványon eszközöltetik) bérmentes küldéssel együtt 1 csomag 1 frt 25 kr., 2 csomag 2 frt, 3 csomag 3 frt 35 kr., 4 csomag 4 frt 40 kr., 5 csomag 5 frt 20 kr., és 10 csomag 9 frt 20 krba kerül.

N. B. Nagy elterjedésük következtében ezen labdacsek a legkülönbözőbb nevek és alakok alatt utánzatotnak; ennek következtében kéretik csakis Pserhofer J.-féle vértisztító labdacsekot követelni és csakis azok tekintetét valódiaknak, melyeknek használati utasítása a Pserhofer J. névaláírással fekete színben és minden egyes doboz fedele ugyanazon aláírással vörös színben van ellátva.

P SERHOFER J. gyógyszerész - zum goldenen Reichsapfel -
Bécs, I., Singerstrasse 15. sz.

Nyomatott Hoffmann és Társa könyvnyomdájában Debreczenben főpostával szemben.

Bernhardi alpesifü liqueur Bernhard W. O.-tól Bregenzben, 1/2 üveg 2 frt 60 kr. 1/2 üveg 1 frt 40 kr. 1/4 üveg 76 kr.

Amerikai köszvénykenőcs gyors és biztos hatású legjobb szer minden agybántalom, tagszagattás, ischiás, migraine, ideges fogfájás, fofájás, fülzágatás stb. stb. ellen. 1 frt 20 kr.

Tannochinnin hajkenőcs, Pserhofer J.-től. Évek hosszu sora óta valamennyi hajnövesztő szer között orvosok által a legjobbnak elismerve. Egy elegáns nagy szelenczével 2 frt.

Általános tapasz, Steudel tanártól. Utés és szúrás által okozott sebeknél, mérges daganatoknál, ujjukacz, sobes-vagy gyuladt mell vagy más ily bajoknál mint kitűnő szer lön kipróbálva. 1 tégely 50 kr. Bérmentve 75 kr.

Fogbalzsam Pserhofer J.-től. Sok év óta a fagyos tagokra és minden idült sebre, mint leghibosabb szer elismerve 1 köcsöggel negyven krajczár bérmentve 65 kr.

Utifüedv, egy általános ismert kitűnő háziszér, hurut, rekedtség, görcsösköhögés stb. ellen, egy üvegeske 50 kr., 2 üveg bérmentve 1.50

Élet-eszencia (prágai csöppek) megromlott gyomor, rossz emésztés 60 mindennemű altesti bajok ellen kitűnő háziszér, üvegeske 22 kr., 2 üveg 2 frt.

Általános tisztító-só Bulrich A. W.-től. Kitűnő háziszér a rossz emésztés minden következményei u. m.: fofájás, szédülés gyomorgörcs, gyomorbég, aranyór, dugulás stb. ellen. 1 csomag ára 1 forint. **Angol csodabalzsam,** egy üveg 50 krajczár,

Por a lábizzadás ellen. Ezen por megszünteti a lábizzadást s az által köpződő kellemetlen szagot, épen tartja r lábbit és mint ártalmatlan szer van kipróbálva. Egy dobozzal 50 kr. Bérmentve 75 kr.

Golyva balzsam, kitűnő szer golyva ellen. Egy üveg 40 kr, bérmentes küldéssel 65 krajczár.

Stoll-féle Kolapraeparatumok. Kitűnő szer az idegek rósítására betegedésnél. liter Kola Elixir, vagy bor 3 frt, — 1/2 liter 1 frt 60 kr., — 1/4 liter 85 kr.

Kola-Elixir vagy bor, üvegekben darabonként 5 frt 50 — kr, 3 frt — 1 frt 60 kr.

Mia-Poko, kit. szer egyoldalu **fejfájás, fogfájás, rheumatizmus** stb. ellen 1 frt

Ezen itt felsorolt készítményeken kívül, az osztrák lapokban hirdett készletben netán nem levők gyorsan és olcsón megszerelhetnek. — Postán megrendelések a leggyorsabban eszközöltetnek, ha a pénzösszeg előre küldetik; netán a küldés, ha az összeg előre beérkezik, mely esetben a postaköltségek sokkal mérsékeltebbek. Budapest

Valódiaknak csak azok tekinthetők, melyek használati utasítása a Pserhofer J. névaláírassa! fekete színben és minden egyes doboz fedele ugyanazon aláírással vörös színben van ellátva.

Raktár Budapestben: **Török József** gyógyszerész urnál Király-utca 12 sz.